

**FILOZOFIA BIOLOGII, FILOZOFIA PRZYRODY.
W PIĘCDZIESIĄTĄ ROCZNICĘ ŚMIERCI
JOHNA BURDONA SANDERSONA HALDANE’A.
O BLOKU TEMATYCZNYM**

Przedstawiany blok tekstów jest plonem ogólnopolskiego sympozjum z cyklu „FILOZOFIA PRZYRODY – DZIŚ”, zorganizowanego przez Zespół Filozofii Przyrody Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk. Sympozjum odbyło się 3 grudnia 2014 r. w Warszawie. Termin spotkania przypominał o pięćdziesiątej rocznicy śmierci Johna Burdona Sandersona Haldane’a. Z tego też względu niektóre wystąpienia nawiązywały do jego postaci i dokonań naukowych. Haldane (1892–1964), wszechstronny uczony (brytyjski, od 1957 r. zaś – indyjski) a także myśliciel i działacz społeczny, był jednym z głównych architektów syntetycznej teorii ewolucji (czyli syntezy klasycznego darwinizmu z koncepcjami genetyki populacyjnej, ekologii i systematyki). Ten wymiar przełomu w dwudziestowiecznym przyrodoznawstwie historycznym, jakim było uwzględnienie nieliniowego charakteru przemian ewolucyjnych i problematyki zmienności praw, w szczególności sposób związany był z imieniem i działalnością Haldane’a i z jego wizją świata – przyrody i nie tylko. Argumentację na rzecz takiej właśnie – monistycznej – wizji świata przedstawia profesor Marek Łagosz w tekście „Jeden czas, dwie historie: przyroda i byt społeczny”.

Profesor Janusz Uchmański, biolog, swoją wypowiedź poświęca kwestii matematyczności biologii. Kwestia ta, co warto przypomnieć, stanowiła oś zainteresowań badawczych Haldane’a, który – pracując twórczo w wielu dziedzinach nauk o życiu, jak genetyka, biochemia, fizjologia człowieka, matematyczna genetyka populacyjna czy teoria biogenezy – kierował się filozoficznie umotywowanym przekonaniem o możliwości i potrzebie kontrolowania przyszłej ewolucji człowieka. Temu to celowi miało służyć opracowanie przezeń matematycznych podstaw teorii ewolucji. Metodologicznym problemom współczesnego ewolucjonizmu poświęcają swe rozważania dr Krzysztof Chodasewicz „Haldane i formułowanie warunków doboru”, oraz dr Andrzej Gecow „Od genetyki populacyjnej Haldane’a w XX w. do informacji biologicznej i dziedzicznej Jabłonki – dziś”. Ogólnie rzecz biorąc, w wymienionych tekstach domi-

nuje kwestia filozoficznych uwarunkowań twórczości naukowej. Blok tekstów wzbogaca tekst „Ewolucja jako realizacja projektu?” profesor Anny Lemańskiej, sytuujący się w problematyce wpływu ustaleń nauk biologicznych na kształt koncepcji filozoficznych różnych orientacji.

Włodzimierz Ługowski
prof. dr, kierownik Zespołu Filozofii Przyrody IFiS PAN